

Macht & inspraak

Concept lessenreeks periode

Macht & inspraak

Leerlingen kunnen na deze (concept) lessenreeks:

- **Verschillende vormen van inspraak en besluitvorming in de samenleving vergelijken en beoordelen.**
- **Onderzoeken hoe macht een rol speelt in actuele maatschappelijke vraagstukken en mogelijkheden identificeren om invloed uit te oefenen.**
- **Verschillende manieren benoemen en toepassen om besluitvormingsprocessen te organiseren.**
- **De kenmerken van bestuursvormen zoals democratie en dictatuur uitleggen en vergelijken.**

Les 1: Macht & Gezag

Over macht, invloed & gezag

Wie heeft er meer macht?

*Bespreek met elkaar in 1 min:
Wie heeft er meer macht?*

*Verzin voor beiden (dus zowel het jongetje als de
man) een argument*

Lesdoelen

Na deze les kan je:

- uitleggen wat het verschil is tussen macht en gezag
- verschillende vormen van besluitvorming in een samenleving overwegen
- voorstellen doen hoe de wensen van de minderheid kunnen worden gehoord en meegenomen worden in een besluitvormingsproces

Verbod op *saaie kleding*

Stel je voor: je bent de baas van een land en je wilt ook regels zoals het verbod op saaie kleding. Hoe controleer je zo'n wet en wat als je 'm overtreedt?

We kijken een stukje van Timmyland ter inspiratie

Opdracht: Verbod op saaie kleding

Stel je voor: je bent de baas van een land en je wilt ook regels zoals het verbod op saaie kleding. Hoe controleer je zo'n wet en wat als je 'm overtreedt?

Beschrijf twee verschillende manieren waarbij jij als baas van het land er op toeziet dat mensen geen saaie kleding dragen en wat je doet als de mensen de wet overtreden.

	Hoe zie jij er op toe dat mensen <u>geen</u> saaie kleding dragen en wat doe jij als baas van het land als de mensen de wet overtreden?
<i>Manier 1:</i> <i>Je bent niet zo lief en houdt <u>GEEN</u> rekening houden met de rechten van burgers</i>	
<i>Manier 2:</i> <i>Je bent aardig en houdt <u>WEL</u> rekening met de rechten van burgers</i>	

Hoe zou jij ervoor
zorgen dat burgers
geen saaie kleding
dragen?

Als je **géén** rekening houdt
met de rechten van burgers

Als je **wel** rekening houdt
met de rechten van burgers

Antwoorden

Hoe zorg je ervoor dat mensen geen saaie kleding dragen?

Manier 1:

Geen rekening houden met de rechten van burgers

- Ik laat agenten op straat controleren wat mensen dragen. Iedereen die saaie kleding draagt, wordt meteen aangehouden en beboet, zonder waarschuwing.
- Winkels mogen geen saaie kleding meer verkopen, anders worden ze gesloten door de overheid.
- Mensen die zich verzetten tegen de wet, zoals door te protesteren, worden gearresteerd en gevangen gezet. Kritiek op de wet wordt verboden.

DICTATUUR

Manier 2:

Wel rekening houden met de rechten van burgers

- *Mensen hebben zelf gestemd op de kledingwet.*
- *Ik leg via posters/campagnes social media uit waarom de wet belangrijk is om geen saaie kleding te dragen.*
- *Als iemand toch saaie kleding draagt, praat ik met die persoon en probeer ik uit te leggen waarom de wet belangrijk is, zonder direct straf te geven.*
- *Als het wel uitloopt op een rechtszaak, heeft iemand een eerlijk proces door een onafhankelijke rechter.*

DEMOCRATIE

Waarom is het belangrijk om rekening te houden met de minderheid?

Verzin 3 manieren waarop de minderheid

(mensen die saaie kleding willen blijven dragen)

gehoord worden

Schrijf samen 3
manieren op

Rekening houden met minderheden

Iedereen is even belangrijk: Niet alleen grote groepen moeten iets te zeggen hebben, maar ook kleinere groepen. Iedereen moet gehoord worden.

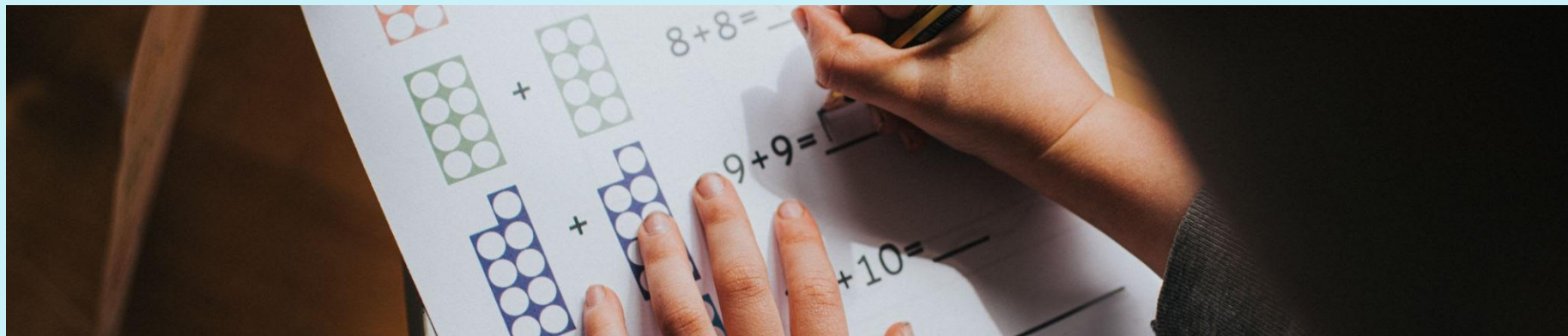
Eerlijke beslissingen: Als je alleen naar de meerderheid luistert, kan de minderheid zich buitengesloten voelen. Door ook naar hen te luisteren, worden beslissingen eerlijker.

Samenwerken gaat beter: Als mensen merken dat hun mening ertoe doet, werken ze beter samen en zijn er minder ruzies of problemen.

Macht & Gezag

Wat zijn de verschillen?

Macht

Het vermogen invloed uit te oefenen op het handelen van anderen

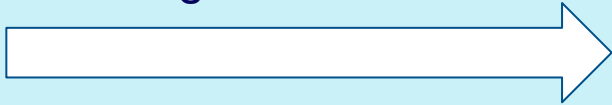
Macht in een staat: de bevoegdheid om regels en wetten te maken, uit te voeren en te handhaven en sancties op te leggen aan wie ze overtreedt.

Machtsbronnen: Functie, ervaring, charisma, geld, etc.

Gezag

Gezag is macht die als legitiem beschouwd wordt

Wat is legitiem?

Verschil met macht is dat je bij gezag vrijwillig doet wat je uit jezelf niet gedaan zou hebben

Gezag is een vorm van macht die we **normaal** en **gerechtvaardigd** vinden .

Gezag is macht die we **accepteren**, **respecteren** en **erkennen** .

Er is geen sprake van dwang . Het zijn de mensen zelf die bepalen of iemand gezag heeft en gezag 'verdient

Het verbod op saaie kleding

Denk terug aan de opdracht die je hebt gemaakt...

Was er sprake van **gezag** of **macht**?

Iran: hoofddoekwet

Lees de tekst & beantwoord de vragen

1. Leg in je eigen woorden uit waar het artikel over gaat
2. Zou jij je durven te verzetten? Zo ja, hoe zou je dit doen?
3. Leg uit of er eerder sprake is van **macht** of **gezag**. Gebruik informatie uit de tekst.

Doodstraf mogelijk

Iran voert strengere hoofddoekwet in: 'Zorgt voor angst onder vrouwen'

Door RTL Nieuws · 13 december 2024 · Aangepast: 13 december 2024

© ANP / Lex van Lieshout

RTL Nieuws

Afsluiten

Na deze les kan je:

- uitleggen wat het verschil is tussen macht en gezag
- verschillende vormen van besluitvorming in een samenleving overwegen
- voorstellen doen hoe de wensen van een minderheid kunnen worden gehoord en in een besluitvormingsproces

Les 2: Democratie & Dictatuur

Deel 1

Stel je voor...

Nieuwe regel vanaf vandaag:

Iedereen die NIET deze tas heeft moet vanmiddag kauwgom krabben

Kom je niet opdagen?

Dan krijg je voor ML alleen nog maar 1'en en kan je dus geen examen doen

Kan je bezwaar maken?

Ja, maar de rechter is dezelfde persoon als degene die de nieuwe regel heeft bedacht, succes!

Lesdoelen

Na deze les kan je:

- Uitleggen wat het belang is van een machtscheiding
- Formele en informele kenmerken van een democratie toelichten
- Verschillende kenmerken van een democratie herkennen

Democratie of dictatuur?

Democratie of dictatuur?

Democratie of dictatuur?

*Schrijf zoveel mogelijk
(steekwoorden) op*

**Wat weet je al van een
democratie?**

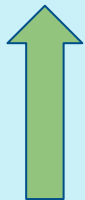
Kenmerken democratie

maak aantekeningen,
zorg dat je alles begrijpt

Basisprincipes:

- 1) volk heeft invloed op het beleid van de overheid en,
- 2) de macht van de overheid is aan banden gelegd.

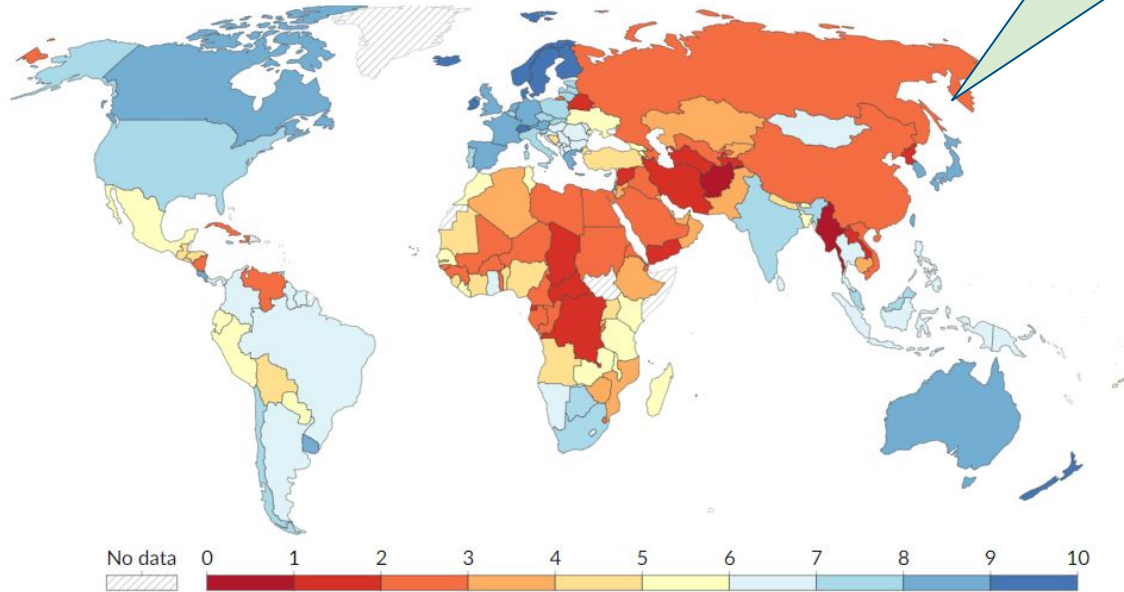
- Vrije en geheime verkiezingen
- Trias Politica
- Grondrechten
- Onafhankelijke rechterlijke macht

Dit zijn *formele* kenmerken. Er zijn ook *informele* kenmerken.

Democratie OF dictatuur? > Spectrum

Slechts in uiterste gevallen spreek je van een *volledige* democratie of dictatuur. Niet zwart-wit, maar grijs

Iran: hoofddoekwet

Pak de tekst van de vorige les er weer bij

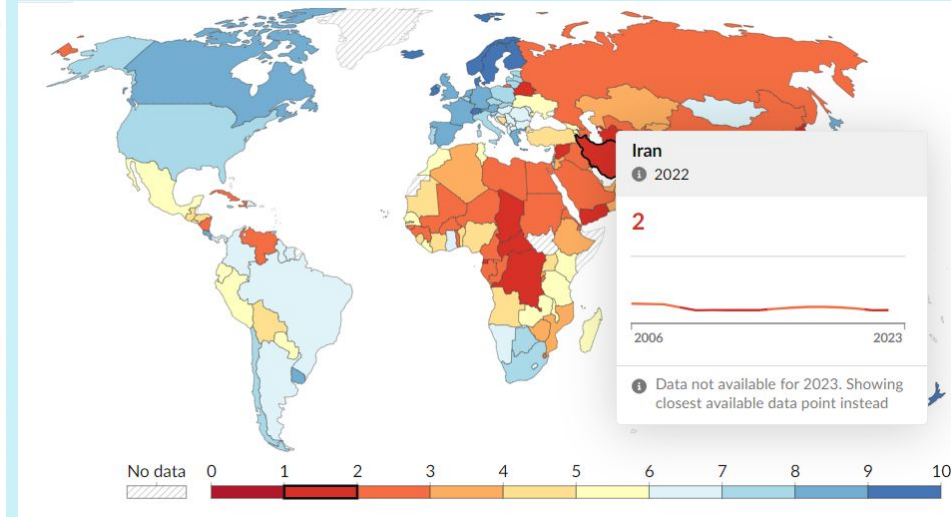
Doodstraf mogelijk

Iran voert strengere hoofddoekwet in: 'Zorgt voor angst onder vrouwen'

Door RTL Nieuws · 13 december 2024 · Aangepast: 13 december 2024

© ANP / Lex van Lieshout

Iran: hoofddoekwet

Beantwoord de vragen

Bekijk de score van de *democracy index* van Iran.

1. Neigt Iran eerder naar een democratie of een dictatuur?
2. Leg met behulp van de tekst uit welk kenmerk van een democratie ontbreekt.

Doodstraf mogelijk

Iran voert strengere hoofddoekwet in: 'Zorgt voor angst onder vrouwen'

Door RTL Nieuws · 13 december 2024 · Aangepast: 13 december 2024

© ANP / Lex van Lieshout

RTL Nieuws

Informele kenmerken

schrift

noteer ze alle vier uit in je

- Sociale & economische gelijkheid
- Democratische politieke cultuur
- Sterke civil society
- Goed functionerende media
(persvrijheid)

AMNESTY
INTERNATIONAL

Opdracht?

Informele kenmerken toelichten in een mindmap

Afsluiten

Na deze les kan je:

- Uitleggen wat het belang is van een machtscheiding
- Formele en informele kenmerken van een democratie toelichten
- Verschillende kenmerken van een democratie herkennen

Les 3: Democratie & Dictatuur

Deel 2

Vandaag

Na deze les kan je:

- Verschillende kenmerken van een dictatuur toelichten
- Kenmerken van een dictatuur herkennen in een bepaalde situatie

Democratie v.s. dictatuur

Dictatuur: de overheid mag alles, macht in handen van één groep/persoon, oneerlijke verkiezingen, je kan zomaar in de cel gegooid worden

Nederland is een **democratie**. Dat wil zeggen dat de burgers van Nederland in vrijheid leven en mogen meebeslissen over de regels in het land.

Een land waar burgers minder vrij zijn en ook niet mogen meebeslissen noemen we een **dictatuur**.

Opdracht: kenmerken dictatuur

Beantwoord de vragen

1. Draai je schrift horizontaal
2. Schrijf linksboven **democratie** en rechtsboven **dictatuur**.
3. Zet links de kenmerken van een democratie en draai ze aan de rechterkant om.

*Bijvoorbeeld:
grondrechten > burgers hebben
geen of beperkte grondrechten.*

Dictatuur

Democratie

- Vrije en geheime verkiezingen
- Trias Politica
- Grondrechten
- Onafhankelijke rechterlijke macht
- Sociale & economische gelijkheid
- Democratische politieke cultuur
- Sterke civil society
- Goed functionerende media

Dictatuur

- Geen of oneerlijke verkiezingen
- Macht in handen van een persoon of groep
- Geen of beperkte grondrechten.
- Rechters worden beïnvloed
- Veel ongelijkheid
- Minderheden onderdrukt
- Wenig civil society, wantrouwen tussen burgers
- Geen onafhankelijke media, vele in handen van machthebbers

Onze man bij de Taliban (Afghanistan)

Opdracht: Onze man bij de Taliban (Afghanistan)

Casus analyseren

Welke kenmerken kan je terugvinden in het fragment en waaraan herken je die?

Noem een scène als voorbeeld en leg uit in een lopend verhaal

Afsluiten

Na deze les kan je:

- Verschillende kenmerken van een dictatuur toelichten
- Kenmerken van een dictatuur herkennen in een bepaalde situatie

